

Bijeenkomst voor ontwikkelingsorganisaties en Ministerie van Buitenlandse Zaken over seksueel overschrijden gedrag (MinBuZa, 6 maart).

Informeel verslag door Peter Heintze (KUNO)

Opening Joke Brandt, SG MinBuZa

Deze bijeenkomst komt voort uit boosheid en bezorgdheid. Er geldt in deze sector een extra verantwoordelijkheid: het gaat om publiek geld en we zetten ons in voor zwakkeren in kwetsbare situaties

Doel: hoe kunnen we nu een verbeterslag maken en daarbij een goede balans vinden tussen snelheid en zorgvuldigheid. Het is niet goed als we ons nu laten verleiden tot te grote simplificaties of indien we nu oplossingen gaan optuigen niet realiseerbaar zijn.

Bij BuZa leeft nog de vraag wat nu de aard en de omvang van het probleem is. Binnen BuZa wordt gewerkt aan een actieplan. De vragen die daarbij aan de orde zijn:

- Hoe creëer je een veilige werkomgeving waarin werknemers bereid zijn om misstanden te melden?
- Wat zijn goede tools voor leidinggevendenden?
- Hoe borg je binnen je organisatie dat afhandeling van meldingen goed verloopt ?

Introductie Bart Romein, directeur Partos

Het doel is om vandaag deze problematiek gezamenlijk te bekijken. We werken in gebieden en met mensen die kwetsbaar zijn. Maar het blijft mensenwerk; daarbij worden fouten gemaakt en komt ook wangedrag voor. Bovendien is alles zeer zichtbaar: dat maakt pro-actief handelen noodzakelijk. Er is veel waarop we kunnen bouwen. CBF heeft de erkenningsregeling en de gedragscode. De DRA en de SHO hebben zich gecommitteerd aan de *Core Humanitarian Standards (CHS)*.

Wat we niet moeten doen is naar elkaar gaan zitten wijzen of hopen dat deze storm jouw organisatie niet zal treffen. Wat we ook niet moeten doen is met overdreven reacties komen: we moeten zoeken naar proportionele reacties.

Wat we wel moeten doen is werken aan een integraal integriteitssysteem (preventie, signalieren, handhaven en leren). Het gaat in wezen om een moreel leerproces: hoe ga je om met dilemma's (ook in stressvolle situaties).

Introductie Sigrid Kaag, Minister BHOS

Dit had nooit mogen gebeuren. Het is slecht voor de beeldvorming. Bovendien hebben we een *duty of care* voor deze slachtoffers.

Hier ligt een belangrijke taak. Om zo veel mogelijk te voorkomen dat dit soort situatie plaatsvinden (preventie), maar ook om verantwoording af te leggen richting de belastingbetaler. Dit is een *wake up call*.

Wat ik zou willen is dat we komen tot heldere gedragscodes en dat daar consequenties aan worden verbonden. Dat vergt een aanpak die is gericht op de hele keten. En overschrijding van die gedragscode kan wat mij betreft rekenen op zero tolerance, wat betekent dat er op een gegeven moment ook financiële consequenties worden verbonden.

Het gaat dus om nieuwe normen, nieuwe protocollen en sancties.

De inzet is dat we een proces inzetten dat op korte termijn tot concrete resultaten leidt: voorbereiding, verwachtingen, uitvoering; en afrekenen.

De minister gaat stapsgewijs door een 10-punten overzicht heen waarin ze met name stil staat bij de samenwerking met lokale autoriteiten (7) en bij de uitvoerbaarheid van de nieuw te ontwikkelen plannen (8).

De tien punten (verkort):

Van hulp- en ontwikkelingsorganisaties mag verwacht worden:

1. Dat ze een actief en integraal beleid hebben voor een veilige en vertrouwde cultuur waarin mensen zich durven uit te spreken, o.a. door duidelijke gedragsregels en gerichte trainingen
2. Dat ze adequate procedures hebben in geval van integriteitsschendingen, o.a. door een onafhankelijk meldpunt en een klokkenluidersregeling
3. Dat ze heldere sancties hanteren op basis van het zero tolerance-principe
4. Dat ze in hun beleid en procedures t.a.v. grensoverschrijdend gedrag het slachtoffer centraal stellen en hen adequate (na)zorg bieden
5. Dat ze hun beleid, procedures en de toepassing hiervan regelmatig extern laten valideren en aanbevolen verbeteringen doorvoeren
6. Dat ze zich transparant verantwoorden tegenover lokale doelgroepen, donoren en het brede publiek over beleid, procedures en praktijk
7. Dat ze bij (vermeende) strafbare feiten samenwerken met bevoegde autoriteiten en donoren direct en volledig informeren
8. Dat ze deze aanpak ook vragen van organisaties met wie zij samenwerken bij hun uitvoering en hen daarop monitoren
9. Dat zij elkaar consulteren en informeren over medewerkers die schuldig zijn bevonden aan integriteitsschendingen, bijvoorbeeld door de introductie van een 'humanitair paspoort'
10. Dat ze nationaal en internationaal tot gezamenlijke initiatieven komen, waaronder een 'humanitaire ombudspersoon' per land, regio of crisisgebied

Hierna vervolgt de minister.

We moeten nu optreden en onze verantwoordelijkheid nemen. Dit is een verschrikkelijke gebeurtenis. Dat neemt niet weg dat we ook heel goed werk doen. De stappen die we nu moeten nemen zijn nodig om de mensen die voor noodhulporganisaties in crisisgebieden werken hun werk goed te kunnen laten doen. Binnen twee maanden moet er een helder plan van aanpak liggen.

Vraag/kanttekening Edwin Huijzer, Hivos

Onze integriteitsketen werkt wel op het gebied van fraudebestrijding, maar kennelijk niet op de gebied van grensoverschrijdend gedrag. Ook in andere sectoren werken mensen in stresssituaties onder extreme omstandigheden. Ook daar moeten ze tegen vergelijkbare problemen aan lopen en wellicht hebben zij oplossingen waar wij van kunnen leren. Denk aan het leger of de gezondheidszorg.

Minister Kaag

Ons controle systeem is gericht op fraudebestrijding en het voorkomen van geld dat aan de strijkstop blijft hangen.